

Puščice in lesnike.

Spušča P.

I.

Prijaznega nikdar ne daš pogleda,
Na zemljo temne le oči upiraš,
V zavisti, gnjevu si srce otiraš
V trebuhu pa te vedno ščiplje, vjeda.

Če Bog obdaril s srečo je soseda,
Kako zdihuješ žalno in umiraš,
Sam seboj ne vedé zakaj prepiraš,
Premajhna ti je najširočja skleda.

Boli te glava — temnega si čela,
Mraz ti je vedno v najtoplejšem leti,
In družba zoperna ti je na sveti.

Žal ti, da Bog človeka je ustvaril
Ter s tem namen je tvoj tako pokvaril, —
Da nisi sam pri polni skledi jela.

II.

Ves svet požrl da nisi še — res čudo
Držiš ker usta vedno ti odprta,
Ti za denar iz pekla moliš Črta,
V zlato prevstrojil rad bi vsako rudo.

Če nisi vedno sit, kako ti hudo!
Vsa vez človekoljubja ti je strta!
Pot radodarnosti ti je zaprta! —
Dobrotljivost ti dela sitno grudo.

Pravice meje davno si pozabil.
Ne ločiš kaj je ptuje in kaj tvoje —
Nič žal ti ni, če v tem si se zlorabil.

Lastnine drugih šteješ ti za svoje —
Brez greha vse ti zlobno je dejanje
In čut poštenosti — »zaspane sanje!«

III.

Srce povil v povoje si jeklene,
In čuti vsi so že ti oglušeli,
Vsi udje, sklepi vsi odreveneli
Vsled trdosrčnosti neizrečene.

Ljut tiger usmiljen je, a ti nobene
Ne znaš usmiljenosti zemlji celi —
Ko spal v zemlji boš — te bodo kleli
Potomci našega ozemlja — »nota bene!«

Pač škoda res da náte solnce sije,
Da vživaš velečastni kras narave
In gledaš vsemogočnost božje slave.

Če Bog kot ti, neusmiljen bil bi večni.
Vè Tartar pahnil bi te — kjer nesrečni
Trpé duhovi muke Sisičije.

IV.

Perin da bi se strela strl ti glavo,
Uničil nikdar sito tvoje žitje
Tebi človeštva malovredno bitje —
V pomoč ko šel na delo si krvavo.

Krivicu vtisnil v svojo si zastavo,
Ljudi kaj mari ti trpečih vpitje —
Zavezniki so ti filosemitje
In oderuštvo v kratkočasno je zabavo.

Ko smrti umrl bi ti naravne,
Nebesa bile bi ti več ko milostljive
In meje prestopile bi postavne.

Umrl ti bodeš smrti nespoštljive —
Telo kljuvale bodo ti ujede —
V srcé si vtisni zaduje te besede!

Če koga vžalile so te lesnike
Mislé da vanj so merjene puščice,
Naj spokori se, poravna krivice,
Ugodne išče naj v to prilike.

Če bremena kdo nosi pa velike,
Da mu že duša črna je in lice,
Svitlobe ta boji se in resnice
Kaj bi očital temu črne pike!

Ne moreš umiti z vodo Afrikana,
Če umivaš ga od jutra do večera,
Še menj puščice moje pa tirana!

Kdor svet zatirati se že zaklel je —
Obrt ta mu je živa, trdna vera —
Ko ljud zatira, oj kako vesel je!

Kako je Janez zmagal.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Prevel J. Sattler.

(Dalje.)

VI.

Znova preteklo je nekoliko mesecev. Bilo je že precej vspomladi. V Zatiranji so češnje v sadovnjakih cvele in se pokrile z bujnim listjem, a na polji zelenela je setev obila. Nekega dne je Magda sedeč pod pristreškom lupila za obed slab že kaleč krompir, ki je primernejši bil svinjam, nego ljudem. Ali bilo je to pred žetvijo, beda pogledala je malko v Zatiranje. Videla se je na obrazu Magdinem, počrnelem in tugepolnem. Najbrže si je tudi zategadel ženska prepevala s tenkim, zategnenim glasom, da bi se razvedrila: Oj, mój Jasieńko na wojnie! oj! listy pisze do mnie, Oj, i ja też¹⁾ do niego — oj! bom²⁾ żoneczka jego.

Vrabci so na češnjah žuboreli, kot bi jo hoteli oglušiti, a ona je zamišljena pevaje pogledala včasi na psa spečega na solnci, včasi na cesto vodečo mimo koč, včasi na stezico vijočo se od ceste skozi vrt in polje. Morebiti je i zategadel pogledala Magda na stezico, ker je vodila ona naravnost k postaji; in Bog je dal, da tega dné ni pogledala nánjo zaman. V daljini prikazala se je neka postava; ženska prislonila je k očem roko, ali ni mogla dozreti, ker jej je blesk jemal pogled. Lisek se je le prebudil, dvignil glavo in zalajavši kratko, počel poslušati s kvišku stoječimi ušesi ter sukati glavo na obe strani. Istodobno so Magdi došle do ušes nerazločne besede pesni. Lisek se je stegnil na jedenkrat in skokoma tekkel k bližajočemu se človeku. Tedaj je Magda pobledelela malko.

„Janez, ni li Janez!“

¹⁾ tudi.

²⁾ ker sem.

„Magda! jaz sem!“ klical je Janez položivši dlan na usta in pospešivši korake.

Odprl je vrata, zadel se ob kljuko, ma'one pal, zatočil se in objela sta se.

Žena počela je urno govoriti.

„A jaz sem mislila, da se ne vrneš več Mislila sem si ubili so ga! . . . Kakšen si? Pokaži se. Naj se te nagledam! Zeló si shujšal! Oh Jezus! Oj ti siromak! . . . Oj najmilši! . . . Vrnil se je! vrnil! . . .“

Sčasoma odtrgala je roke od njega šinjeka in zrla nanj, a znova ga objela.

„Vrnil se je! Hvala Bogu . . . Ti Janezek moj dragi! . . . Kaj ti je? . . . Hodi v hišo . . . Franek je v šoli! Nemški malo z deco tolče. Deček je zdrav. In oči ima debele kakor ti. Oj čas ti je, da se vračaš. Nikjer pomoči ni. Beda, pravim, beda! . . . Kočica se podira. Hlevi brez strehe se rušijo. Kaj ti je? Oj, Janez! Janez! Da si jaz tudi še telo tvoje ogledam! Koliko sem jaz imela truda sè sinom! . . . Čemernikovi so mi pomagali. A ti si zdrav? Oj, jaz se te radujem, radujem! Bog te je ohranil. Hodi v hišo. O za Boga, kaj nisi Janez, ali nisi Janez! A kaj ti je? Pomagajte!“

Magda je še le v tem hipu zapazila dolgo brazgotino na obrazu Janezovem od levih senc prek lica do brade.

„A to ni nič Kirasir me je tu potipal ali tudi jaz njega; bil sem v bólnici.“

„O Jezus!“

„Ej, muha.“

„A shujšal si kakor smrt.“

„Ruhig!“ odvrnil je Janez.

Bil je res medel, začrnel, razmršen. Pravcat zmagalec! Vrhu tega se je zibal na nogah.

»Kaj ti je, si pijan?«

»Ti . . . slab sem še.«

Bil je slab, to je gotovo! bil je pa tudi pijan, ker je o njega oslabiljeni jedna merica vodke zadoščevala, a Janez jih je na postaji izpil pet. Ali zato imel je »korajžo« in držal se je, kakor pravcat zmagalec. Takšnega obraza nikdar preje ni imel.

»Ruhig!« ponavljal je. »Dokončali smo krieg! sedaj sem jaz gospod, razumeš? A to vidiš?« Tu je z roko pokazal na križce in medalje. »Veš kdo sem? He? links, rechts! Heu, Stroh! seno! slamal slama, seno! halt!«

So halt! se je pa zadril tako pronikavo, da je žena odskočila za nekoliko korakov.

»Ali si zblaznel?«

»Kako se imaš Magda? Če ti pravim: kako se imaš? to je kako se imaš? . . . A francoski umeš, baba nora? Musiu, musiu! Kdo je musiu? jaz sem musiu! veš?«

»Človek, kaj je s teboj?«

»Kaj tebe to briga! Was? done diner? razumeš?«

Magdi se je na čelu začela zbirati nevihta.

»Kak jezik pa ti žlobudraš? Kaj je to, ne umeš poljski?«

Nemara si krivoverec! Resnico govori! Kaj so iz tebe naredili!«

»Daj mi jesti?«

»Najprej v hišo!«

Vsako povelje učinilo je na Janeza utis, kateremu se na noben način upirati ni mogel. Slišavši torej: »najprej«! zravnal se je, roke iztegnil po bedrih in storivši pol obrata, korakal je v ukazano mer. Na pragu še le se je obrnil in počel gledati na Magdo s strmenjem.

»No, kaj ti Magda? Kaj ti? . . .«

»Naprej! Mars!«

Šel je v kočo, toda pal je na samem pragu. Vodka se mu je sedaj začela res obračati proti glavi. Počel si je prepevati in ozirati se po sobi, da bi našel Franka. Rekel je celo: morgen Kerl, dasi Franka ni bilo. Potem se je nasmejaj, storil jeden silno velik korak, dva zelo majhna, vskliknil: hurá! ter pal v posteljo kakor žrd. Na večer se je vzbudil trezen, počit, pozdravil se s Frankom in izprošivši si od Magde nekoliko penez, učinil je zmagoslavni pohod v krčmo. Slava njega činov ga je prehitela že v Zatiranji, kjer so nekateri vojaki drugih stotnij tega samega polka

vrnivši se pravočasno pripovedovali o njega pogumu pri Gravelottu in Sedanu. Ko se je torej raznesla vest, da je zmagalec v krčmi, hiteli so vsi prejšnji tovariši njegovi gledat ga tja. Naš Janez sedi torej za mizo; nihče bi ga sedaj ne spoznal. On, nekaj tako krotek, bije sedaj s pestjo ob mizo, napihuje se kakor puran in gogoče kakor puran.

»A se spominjate moške, kaj mi je Steinmec tedaj rekel, ko sem Francoze naklestil?«

»Kaj bi se ne spominjali.«

»Blebetali so o Francozih, strašili, a to je slaboten narod, was? Oni salato jedó kakor zajci, pa se tudi umičejo kakor zajci. A piva vam tudi ne pijó, jim diši le vino.«

»Res je.«

»Kadar smo palili kako vas, lomili so si roke in upili: pité! pité!¹⁾ to nekako znači, da dajo piti, če jim damo mir. Vender se nismo menili za to.«

»Torej je možno razumeti, kaj oni klepečejo?« popital je mlad hlapec.

»Ti ne razumeš, ker si tepec, a jaz razumem. Donec diné, razumeš?«

»Kaj pa blebeče?«

»A Pariz ste videli? Tam so vam bile bitve druga za drugo. Toda v slednjem smo je pobili. Oni poveljstva dobrega nemajo. Tako so ljudje govorili. Ploti se baje pri njih tudi dobri, ali koli slabi. In častniki so slabi in generali slabi, a pri nas dobri.«

Matej Grm, star, moder gospodar v Zatiranji, počel je majati z glavo.

»Oj zmagali so Nemci s strašno vojno, zmagali; a mi smo jim pomagali; sam Bog ve, kaj mi za to dobimo.«

Janez izbuljil je vanj oči.

»Kaj brbra?«

»Ker nas Nemci že itak neso hoteli spoštovati, bodo vam sedaj nosove vihali, kot bi i Boga nad njimi ne bilo več. In bodo še grje z nami delali, ali prav za prav že delajo.«

»A ni res!« dejal je Janez.

V Zatiranji imel je stari Grm tako veljavo, da je vsa vas mislila po njega glavi in drzno je bilo mu ugovarjati; toda Janez bil je sedaj zmagalec in sam ugled.

Vender so oni zrlí zavzeti nanj in celo razburjeni.

»Kaj se boš ti z Matejem prepiral? . . . Kaj si ti? . . .«

¹⁾ Smiljenje

»Kaj mi je ta Matej! Jaz nesem s takimi govoril, razumete! Možje! nesem li govoril s Steinmecem, uras? A kaj si Matej izmišlja, to si izmišlja. Sedaj nam bode bolje.«

Matej pogledal je malo na zmagalca.

»Oj ti tepec, ti!« rekel je.

Janez udaril je s pestjo ob mizo, da so poskocile vse kupice in sklenice.

»Still der Kerl da! Heu, Strohl!« . . .

»Tiho, ne vrišči! Popitaj, tepec, gospoda graščaka, ali pa gospoda župnika.«

»Je li graščak na vojni bil? A jaz sem bil. Ne verujte možje. Sedaj nas začno spoštovati. Kedo je zmagal? Ali so zmagali. Jaz sem zmagal. Sedaj mi dado, česar koli je poprosim. Če bi hotel posestva v Franciji, pa je dobim. Vlada dobro vé, kedo je najbolj tepel Francoze. A naši polki bili so najboljši. Tako se je pisalo v poveljih. Sedaj Poljaci gospodujejo, razumete?«

Grm je mahnil z roko, ustal in šel. Janez je i na polji političnem zmagal. Možje, ki so ž njim ostali, zrlji so sedaj vanj kakor v božji stolec; on je govoril:

»A česar jaz le hočem, to mi dajo. Da bi jaz česa ne dobil, no, to bi bilo! Stari Grm je bedak, razumete. Oblastvo ukaže biti se, pa se bijemo! Kedo bode z menoj grdo delal? Nemec? A kaj je to?«

Tu je znova pokazal na križce in medalije.

»A za koga sem tepel Francoze? Ne za Nemce, kaj? Jaz sem sedaj bolji od Nemca, kajti noben Nemec nema toliko tega. Piva dajte! S Steinmecem sem golčal in s Podbielskim sem golčal. Piva dajte!«

Polagoma spravljali so se na pijačevanje. Janez jel je peti:

»Trink, trink, trink!

Wenn in meiner Tasche

Noch ein Thaler klinget.«

Najedenkrat potegnil je iz žepa celo pest krajcarjev.

»Nate! jaz sem sedaj gospod . . . Nečete? Oj mi nismo takih denarjev v Franciji marali, pa kaj, da so pošli. Malo mi nismo palili, ropali, ljudi pobijali . . . Bog ve, koga vse . . . Frantirerje . . .«

Humor ljudi pijanih se hitro premenja. Nenadoma je Janez zgrnil novce z mize in počel klicati žalostno:

»Bože! bodi milosten grešnej duši mojej.«

Potem se je podprl z obema laktoma ob mizo, glavo zakril z rokami in molčal.

»Kaj ti je?« popital ga je nekdo izmej pijanih.

»Kaj sem jima dolžen;« mrmral je zmerno Janez.

»Sama sta ležala! Žal mi je njiju bilo, ker sta našinca. Bože, bodi milosten! Jeden je bil kakor zora rumena, drugi dan ti je bil blede kakor prt. A potem so ja še živa zasipali . . . Vodke!«

Nastalo je trenutje mračno-tiho. Možje so spogledali drug drug z začudenjem.

»Kaj on pravi?« vprašal je nekdo.

»Z vestjo nekaj govori.«

»Brez te vojne človek pije,« smrčal je Janez.

Napil se je vodke dva — trikrat. Trenutje sedel je molče, potem pljunil in iznenada vrnil se je dobri humor.

»A vi ste govorili s Steinmecem? a jaz sem govoril. Hura! Pijte. Kedo plača? Jaz!«

»Ti plačaš, pijanec, ti!« ozval se je Magdin glas, »ali i jaz tebi poplačam, ne boj se!«

Janez je na prišlo žensko pogledal z osteklimi očmi.

»A s Steinmecem si govorila? Kedo si?«

Magda se je mesto odgovora obrnila k čuvstvom poslušalcem in jela tarnati:

»Oj ljudje, ljudje, vidite, kako sramoto mi dela in nadlogo. Vrnili se je, veselila sem se ga, kakor česa dobrega, a on se je vrnil pijan. Ne le Boga je zabil, nego tudi poljski je pozabil. Ulegel se je spat, iztreznil se, a sedaj znova pije, ter z mojim trudom, z mojim potom plačuje. A od kod si vzela te denarje? Ni li to moja skrb, ni krvavi moj denar, neso li to žulji moji, kaj? Oj ljudje, ljudje, to ni več katolik, ni človek, to je Nemec obseden, ki nemški brbra in po tugi ljudske hodi. To je omahljivec, to je . . .«

Tu so ženo zalile solze, potem je povzdignila glas za oktavo višje:

»Bil je tepec, vender dober; kaj pa so sedaj iz njega naredili? Čakala sem ga zvečer, čakala i zjutraj in dočakala sem ga. Od nikoder utehe, od nikoder smiljenja! Bože vsemogoči! Bože potrpljivi! . . . Da bi ti odrevenel, da bi popolnoma Nemcem ostal.«

Zadnje besede končala je sila žalostno, malo da ne pevajoč. A Janez na to:

»Jezik za zobe, sicer te počim!«

»Bij, udari me po glavi, udari hitro, ubij, zakolji me,« upije silno žena in iztegnivši šinjek obrne se h kmetom:

»A vi ljudje gledajte.«

Toda kmetje so začeli sobo ostavljati. V kratkem se je krčma izpraznila, ostala sta le Janez in baba z iztegnenim vratom.

»Kaj ta sapnik iztegaš kakor gos?« mrcal je Janez. »Idi domov!«

»Udari!« ponavljala je Magda.

»Pa ne udarim,« odvrnil je Janez ter porinil roke v žep.

Tu je krčmar, hoté storiti konec prepiru, ugasil jedino luč. Postalo je temno in tiho. Malo potem se je v temi razlegel žvegljajoči Magdin glas:

»Udari!«

»Ne udarim, ne,« odvrnil je zmagoslavni glas Janezov.

Ob mesečini videli sta se dve postavi idoči iz krčme domov. Jedna izmej njiju gredoča naprej, jadtikovala je glasno; to je bila Magda; za njo stopal je s povešeno glavo dosti pokorno zmagovalec pri Grave-lottu in Sedanu.

VII.

Janez vrnil se je vender tako oslavljen, da nekoliko dnij ni bil za delo. Bila je to velika nesreča za celo gospodarstvo, ki je prenujno trebalo možkih rok. Magda si je pomagala, kolikor je umela. Delala je od ranega jutra do noči; sosedu Čemernikovi so jej pomagali, kolikor so mogli, ali vse to ni zadostajalo in gospodarstvo je šlo polagoma rakovo pot. Bilo je tudi že nekoliko zadolženo pri nemškem naselniku Justu, ki je bil v Zatiranji v svojem času v zakup vzel ob grajščaka kakih dvajset oralov neobdelane zemlje, a sedaj imel je najboljšo gospodarstvo v celej vasi in gotovine, ki jo je izposojeval na dosti visoke obresti. Na posódo dajal je najprvo graščaku pl. Jarzyńskemu, katerega je silno srbel naslov pri »zlatem knezu«, ki je pa uprav zategadel moral vzdrževati sijajno hišo na primernej stopnji, izposojeval je pa Just tudi kmetom. Magda mu je dolžna bila od polu leta kakih sto tolarjev, katere je deloma uložila v gospodarstvo, deloma poslala za časa vojne Janezu. Vender bi pa to bila le malenkost. Ako bi Bog dal dobro letino, bi z bodočimi pridelki bilo možno dolg poplačati, zlasti ko bi bilo rok dovolj za delo. Na nesrečo Janez delati ni mogel. Magda ni hotela koj temu verjeti, hodila je k župniku, da jej svetuje, kako bi moža nagnila k delu, a on res ni mogel. Sape ni imel, kadar se je nekoliko utrudil in križ ga je bolel. Posedoval je torej po cele dni pred kočo in pušil iz porcelanove pipe, na katerej je bil podobjen Bismark v belej opravi s kirazirskim šlemom na glavi, ter gledal v svet z utrujenimi, zaspnimi očmi, kakor človek, iz čegar kostij trud še ni šel. Razmišljeval je pri tem malo o vojni, malo o zmagah, o Magdi, malo o vsem, malo o ničemer.

Najedenkrat slišal je, ko je tako sedel, z daljine Frankov jok.

Franek vračal se je iz šole in brečal, da se je razlegalo.

Janez dejal je pipo iz ust.

»No, ti Franek! kaj ti je?«

»Ali, kaj ti je? . . .« ponavljal je ihté Franek.

»Čemu brečiš?«

»Kaj bi pa ne brečal, ko sem dobil po gobci . . .«

»Kédo ti je dal po gobci?«

»Kedo drug, kakor gospod Boege!«

Gospod Boege učiteljeval je v Zatiranji.

»A kaj ima on pravico biti te po gobci?«

»Seveda ima, ker mi je dal.«

Magda, ki je okopavala v vrtu, prelezla je plot in se z motiko v roki približala dečku.

»Kaj si storil?« vprašala je.

»Kaj bi storil! Boege me je samo psoval poljsko svinjo in dal mi po gobci in rekel, da nas bodo sedaj ko so Francoze zmagali, z nogami teptali, ker oni so najmočnejši. A jaz njemu nič nisem storil, on je samo vprašal, kedo je največja osoba na svetu, a jaz sem povedal, da Otec Sveti, a on mi je dal po gobci, a jaz začel sem kričati, a on me je psoval poljsko svinjo in rekel, da nas bodo sedaj, ko so Francoze zmagali«

Franek začel je znova ponavljati: »a on je rekel, a jaz sem rekel;« končno zakrila mu je Magds obraz z roko, a sama obrnivši se k Janezu počela upiti:

»Slišiš! slišiš! . . . Le idi in se vojuj s Francozi a naj ti otroka potlej Nemeč tepe kakor tega psa, naj ga psuje! . . . le idi in se vojuj . . . naj ti Švaba dete ubije: to imaš nagrado . . . naj te opljuva«

Tu je Magda, ganjena od svoje zgovornosti, tudi začela plakati priglašajoč Franku, a Janez je izbuljil oči, zazijal in ostrmel — ostrmel tako, da besedice ni mogel izpregovoriti, a pred vsem razumeti tega, kaj se je zgodilo. Kako to? A njega zmage . . . Sedel je še trenotek molče, naglo mu je zablisnilo nekaj v očeh, kri se mu je vsula v obraz. Strmenje prehaja uprav tako, kakor strah čestokrat pri prostem ljudstvu v šrditost. Janez se je stresel nagloma in bruhnil skozi zatisnene zobe:

»Jaz se ž njim razgovorim.«

In šel je. Ni bilo daleč. Šola stala je brž za cerkvijo. Gospod Boege bil je baš pred vrati sredi množine prascev, katerim je metal kruh.

Bil je to velik človek, kakih petdeset let, krepak še, kakor dob. Ni bil preveč tolst, obličje le imel je sila debelo, a v tem obličji plavale so velike ribje oči izražujoče smelost in energijo.

Janez stopil je k njemu čisto blizu.

»Zakaj mi ti, Nemčur, otroka biješ? was?« vprašal je. Gospod Boege odstopil je nekoliko korakov, zmeril ga z očmi brez najmanjše bojazni in rekel flegmatično:

»Proč, poljska druhal!«

»Zakaj otroka biješ?« ponavljal je Janez.

»Jaz bodem i tebe, poljski surovež. Sedaj vam mi pokažemo, kedo je tu gospod. Hodi k vragu, idi tožit . . . v kraj!«

Janez zgrabivši učitelja za rame, jel ga je silno tresti, klicajoč s hripavim glasom:

»Veš, kaj sem jaz? veš, kedo je Francoze naklestil? veš, kedo je s Steinmecem golčal? Zakaj otroka biješ švabski umazanec?«

Ribje oči gospoda Boega so se izbuljile, ne manj Janezove ali gospod Boege bil je silen človek, z jednim mahom osvobodil se je napastnika . . .

Udarec ta razlegel se je kot krepka zaušnica na obrazu zmagovalca pri Gravelottu in Sedanu. Po tem je kmet izgubil pamet. Glava Boegejeva se je stresla in zmajala dvakrat naglo semtertja, kakor nihalo urno, s to razliko, da sta se stresa vršila bliskoma hitro. V Janezu se je znova vzbudil ogrozni zmagalno tukosov in žvavov. Zaman je dvajsetletni Oskar, sin Boegejev, dečko uprav tako močen kakor oče, prihitel mu v pomoč. Unel se je boj kratek, strašen, v katerem se je sin zvrnil na zemljo, oče pa čutil, da je vzdignjen v zrak. Janez iztegnivši roke kvišku, nesel ga je sam nevedoč kam. Na nesrečo stala je pred hišo kad, v katero je skrbna Boegejeva gospa vlivala pomije za prešiče; razpenilo se je v kadi, a malo potem videle so se iz nje kvišku štrleče noge Boegejeve silno se sem pa tja gibajoč. Boegejeva planila je iz hiše:

»Pomagajte, pomagajte!«

Svéstna ženska prevrnila je mahoma kad in izlila moža s pomijam vred na zemljo.

Iz poblížnjih hiš prihiteli so naselniki sosedu na pomoč.

Kakih dvajset Nemcev planilo je na Janeza; začeli so ga obkladati s palicami in pestmi. Postala je splošna zmešnjava, v katerej je težko bilo razločiti Janeza od sovražnikov; kakih dvajset teles zvalilo se je v jedno gromado, gibajoče se krčevito.

Nagloma pa je skupa bojujočih zletel Janez kakor besen, hiteč kar najhitreje proti plotu.

Nemci so skočili za njim; sočasno se je začul pronikav tresk od plotu in v tem hipu že se je silen drog zavrtel v žilastih rokah Janezovih.

Obrnil se je razpenjen, besen, dvignil roke s hlodom kvišku: razprhli so vsi.

Janez zagnal se je za njimi.

K sreči ni dotekel nikogar. Mej tem se je ohladil in začel se umikati proti domu. Oh! ko bi imel pred seboj Francoze! Umikanje to bi ovekovečila zgodovina.

Bilo je tako: napastniki, po številu kakih dvajset ljudij, zbravši se, zavalili so se vnovič na Janeza. On se je umikal počasi, kakor merjasec gnan skozi pesnjak. Včasih se je obrnil in obstal, a tedaj obstali so i gonjači. Drog je vprejemal s popolnim spoštovanjem.

Toda lučali so kamenje; jeden izmej teh kamnov ranil je Janeza v čelo. Kri mu je zalila oči. Čutil je da slabi. Zazibal se je dva — trikrat na nogah, izpustil drog in pal.

»Hura!« kriknili so naselniki.

Ali predno so pribežali k njemu, vzdignil se je Janez znova. To jih je ustrašilo. Ta ranjeni volk bi utegnil še biti nevaren. Vrhu tega ni bilo to že daleč od prvih bajt, in z daljine se je videlo že nekoliko hlapcev drevečih z vso silo na bojišče. Naselniki umaknili so se v hiše.

»Kaj se je zgodilo?« vprašali so pribegli.

»Nemcem potipal sem lobanje,« odvrnil je Janez. A omedlel je. (Dalje prihodajtič.)

Poljubi Tonetu od kala.

Poljubuje Vinko Gregorič.

I.

Motto: »Sapo zapri!«

Kdor ni učen, naj ne prepeva,
Prepeva naj le učenjak!
Če kmet si — bos in reva
Dovolj ti pipa je, tabak.

Potihnite ve drobne ptice,
Krokarji zdaj naj se grlé
In pa besedne kukavice —
Naj ti najprvi se glasé!

»Kot najnedolžniša devica,
Tako nedolžen si naš svet!
Ti jagnje res si in ovčica —
Tako kriči naš »nov poet«.

»Tatvina, umor zapoved šesta
In rop — vse tega nič ni več!
Gorazd, Gregorčič, kaj ta vesta!
To iz sveta že vse je preč!«

»Dolina solz več zvat ne dá se,
Poseedel spet je Adam vrt,
Na strani Eva mu smehlja se,
In satan v kači tudi strtl!«

»Ljudje so angelji postali,
Spremenil svet nam Bog je v raj,
Kogá bi več se neki bali,
Srečnejši kje drugod je kraj?!«

Ljubavi Tone! — ne — ljubezni,
Razumi spone — to več ni!
Zavladal »zdravnik« je tej bolezni —
Kakó te Tone, tó kaj veselí!?

II.

Umreš Tone ko od kala,
Svetnik postaneš, mučenik,
Za tabo Slava bo jokala
S solzmi močila tvoj pomnik!

Igrati jel si častno rolo —
Pač res, junašk katoličan! —
Smoljarček, čuj — naj sodi smolo —
A pesni sodil bi zamán!

Da v grobu še po mrtvih udrihaš —
To res lepó ni — moj kristján!
Povej, kam s hojo to jo pihaš,
Mogoče v glavi si bolán?!

Pokojnik vražjo stran je bičal —
A delavne ljudi nikar!
Za rod trpinov naveličal
Se dela, truda ni nikdár!

A kaj pa ti — od kala Tone,
Ti biješ delavne ljudi?!
S tem oklenil rad naš rod bi v spone,
Da v njih naprej še v vék medlí!

A ne prislužiš s tem si venca,
Ni lavorja ni kite rož —
Zavrže vsakdo te Slovenca:
Bog malo daj nam tacih mož!

Velikanska in zgodovinska procesija v Gorici.

Potem ko je odveč ljudstvo Izrael v Egiptu trpelo in bilo zatirano, stopila sta pred kralja Faraona, starega Kranjca, Mojzes — pardon — Mojzeska, hočem reči »Corriere« in Aron — pardon — Ad-Vol-Kat. Pajer in ga ponižno prosila, naj bi to trpeče ljudstvo iz Egiptovske sužnosti izpustil. Faraon, stari Kranjec, dovolil je in dal trpečemu ljudstvu prostost, da sme iz sužnosti odlaziti. V spomin te odlaznosti, zaklalo je trpeče ljudstvo veliko janjkov, telic in junic — s krvijo teh namazalo je pred odhodom hišne duri, kože pa dalo je v stroj, iz katerih je vzrastle velikanski prapor, ki pa ni imel nič kaj veljave, dokler ga ni veliki Rabin iz Gheta posvetil — a dan pa velike sankcije, odločila je bila Mojzeska Luzzatto-va šestnajsti september v devetnajstem pomenljivem stoletji treh osmic. In zgodilo se

je, kar se ni še nikdar. Take velikanske priprave in tako slovesne procesije ni videl še nihče od milijonov in milijonov Olimpijskih in Elizejskih bivalcev. Zazijal bodeš dragi moj čitatelj, ako ti povem, da pred to procesijo bil je zastavonesec: Menoti Garibaldi, za njim pa iz rodu Juda, dvanajst tisoč zaznamovanih, za temi veliko ljudstva iz beatissimo regno di dolce del si; potem odlikovanci, cavalieri e gran crocieri di St. Maurizio e Lazzaro, prvi oddelek in drugi oddelek pa redarji della gran collana dell' ordine dell' Anunziata, za temi velika vrsta Italijanov di tendenze et a prima vista purissimo sangue? italiani d' anima (?) di corpo (?) di nascita (?) di lingua (?) a di aspetto (??) za temi sorodniki in bližna žlahta di Machiavelli e degli altri Fiorentini Salviati, Bandinelli, Baccio d' Agnolo, Buom-

matei, Cortcelli, Leone Alberti, Dante, Boccaccio, Metastasio, Alberto Nota, Goldoni, Manzoni, Cesare Cantù, etc. Za vsem prevodom pa je jahal Veliki Pieri Zorut na velikanskem furlanskem Pegazu. Tako se je slavni ta spreved pomikal po vsem mestu in zadnjič odprle so se železne duri in — šla je po teh v večnost velikanska in zgodovinska procesija goriška.

Šolska skušnja.

Učitelj vpraša učenca pri skušnji, koliko prstov ima na rokah in nogah.

Učenec prešteje prste na rokah ter pravi:

„Na obeh rokah jih imam deset, a koliko jih imam na nogah ne morem prešteti, ker sem danes zaradi skušnje obut.“

V naglosti.

Strežaj: „Milostiva gospa! Zdravnik doktor J. želi ustopiti!“

Gospa: „Ne puščaj nikogar k meni, razven častnika gospoda barona B.; zdravniku reci, da ga ne morem vsprejeti, ker sem — bolna!“

P. n. gosp. M. P. v R.: Vaše poslano priobčimo v prihodnji številki.

P. n. naročniki, kateri še niso ponovili za zadnje četrtletje svoje naročnine, prosimo, da to nemudoma store.

Da v poslednjih številkah priobčujemo tako malo podob, oprostite naj nam p. n. naročniki, kajti gradiva imamo toli nakupičenega, da bi nam bilo sicer nemo-goče do konca leta priobčiti vse.

„Rogač“ izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca na celi pōli četvorke ter stoji po pošti prejeman celo leto 3 gld. 20 kr., pol leta 1 gld. 60 kr., četrt leta 85 kr.; za Ljubljano celo leto 3 gld., pol leta 1 gld. 50 kr., četrt leta 80 kr.; izven Avstrije celo leto 4 gld. Posamične številke so po 15 kr. — Naročnino sprejema upravištvo, dopise pa lastništvo in uredništvo v »Narodni Tiskarni« v Ljubljani. — Tiska »Narodna Tiskarna«.